

feneklett. Eltekintve ezektől a gazdasági okoktól politikai megfontolások is szükségessé teszik a szabad konkurrencia korlátozásával jelentkező tervgazdálkodás eszméjét, az u. n. kapitalista tervgazdálkodást, mint a szocializmus elleni védőeszközt. Példa ezekre a kapitalisztikus tervgazdálkodási törekvésekre a Sieff és Lindsay által életrehozott PEP-csoport (Political und Economic Planning), amely újabban egy kéthetenként megjelenő lapot ad ki. („Planning“). Ennek a csoportnak az eszméi: tröszt- vagy kartell-szerű „ipari önkormányzat“, amelyben a munkások képviselte is szerepel. Érdekes, hogy a szervezést a kereskedelemnél kezdik és onnan halad tovább. Sieff úgy véli, hogy a nagy kereskedelmi szervezetek részéről történő rendelés célszerű elosztása racionalizálás és költségesökkentést jelent, ez pedig a vásárlóerő növekedését, végeredményben a válság orvoslását, illetve megkerülését eredményezheti. (Bizony kissé primitív konjunkturaelmélet ez!) Az állam beavatkozását a gazdasági szervezetek és üzemek életébe energikusan visszautasítja ez a csoport: az állam csak a megorganizálás indítékait adhatja meg. Különben e magát szigorúan politikamentesnek tartó csoport még a racionalizálás és az adminisztráció kérdésével foglalkozik. Főlegesen itt bővebben bizonyítani, hogy ezek a törekvések, ha egyáltalán még csak csekély eredményeket is elérnek, komoly tervgazdálkodás számba nem jöhetnek.

Ezek volnának körülbelül azok a törekvések, eltekintve bizonyos fasizta tendenciától, amelyek Angliában valamilyen értelemben a tervgazdálkodásra irányulnak s közben még mindig elég erős liberális vonásokkal rendelkeznek.

(London)

G. M.

A NEMZETI SZOCIALIZMUS PROPAGANDÁJA ÉS A KAMPÖSKERESZT

A német nemzeti szocializmus az SA kereteibe nagyon hamar beterelte azokat a nagyrészt fojtottan forradalmár érzületű ugyanakkor azonban tekintélyi (autoritár) beállítottságu munkásokat, akik főleg a munkanélküliek s a politikai tapasztalat nélküli ifjúság köréből toborzódtak. Ezért, a legkülönbözőbb rétegek igényének megfelelően, a nemzeti szocialisták propagandája tele volt ellentétekkel. Am a tömeg misztikus érzésének kezelésében ez a propaganda mindvégig következetes és egységes maradt.

Nemzetiszocialista párttagokkal s főleg az SA tagjaival folytatott beszélgetésekből egybehangzóan kiderül, hogy e tömegek megnyerésében a döntő tényező a nemzeti szocializmus forradalmi kiöltözése volt. Akadtak nemzetiszocialisták, akik tagadták, hogy Hitler a tőkét képviseli. Voltak SA tagok, akik a legsúlyosabb fenyegetéssel illették Hitlert az esetre, ha a „forradalom“ ügyét elárulja. Hallottunk olyan nyilatkozatokat, hogy Hitler a német Lenin. Mindazok, akik a szociáldemokrácia és a középpártok soraiból mentek át a nemzeti szocializmushoz, olyan forradalmasított elemek voltak, akik azelőtt vagy nem foglalkoztak politikával vagy pedig politikailag tájékozatlanok voltak. A kommunista pártból átpártolt gyakran proletár-forradalmi beállítottságu elemek azok sorából kerültek ki, akik a KPD ellentétes értelmű politikai rendelkezéseit nem tudták megérteni, s olyanokból, akiknek a tisztánlátását a Hitler-párt külsőségei, a katonai jelleg, a tömegelő fitogtatása stb. megzavarták.

A nemzetiszocialista propaganda szimbolikus eszközei közt feltűnő

mindjárt a zászló szimbólum:

*Wir sind das Heer vom Hakenkreuz
Hebt hoch die roten Fahnen,
Der deutschen Arbeit wollen wir
Den weg zur Freiheit bahnen.*

Ez a szöveg érzelmi tartalmát illetően kétségtelenül forradalmi. A nemzetiszocialisták tudatosan használtak kommunista dallamokat, amiket ők más szövegekkel énekeltek. Megfelelnek ehhez azok a politikai formulák, amiket százával talál az ember a Hitler-féle lapokban. Pl.: „A politikai polgárság a történelem alakítás színpadáról épp most van lelépőben. Helyére az ököl és a homlok dolgozó népének eddig elnyomott osztálya, a munkásság lép, hogy történelmi küldetését betöltse.“

Az ügyesen összeállított zászlóban a nemzeti szocialista tömegek ideológiájának szubjektív-afektív jellege teljesen érvényre jut. Hitler írja a zászlóról: „Mint nemzeti szocialisták zászlónkban a programunkat látjuk. A vörös színben mozgalmunk szocialista gondolatát látjuk, a fehérben a nemzetet s a kampós keresztben az árja ember győzelméért való harc küldetését s ezzel együtt a dolgozó munka gondolatának győzelmét, mely örökké antiszemita volt és örökre antiszemita lesz.“ (Mein Kampf, 557. o.)

Hogy a vörös és a fehér szín a kispolgári ember ellenmondásos strukturájára hatást gyakorol, az egész természetes. Tisztázatlan eddig az a szerep, amit a kampós kereszt az érzelmek világában játszik. Miért oly alkalmas ez a szimbólum a sötét érzések provokálására? Hitler azt mondja, hogy a kampós kereszt az antiszemitizmus szimbóluma. A kampós kereszt csak nagyon későn lett ez, s különben is ez még mindig nyitva hagyja az antiszemitizmus affektív tartalmának kérdését. Az antiszemitizmus egy részét a fajelmélet irracionális tartalmából magyarázhatjuk meg, s ez a szennyes-szexuális-érzéki affektive visszautasító értékelésből áll. Ebben az összefüggésben a zsidó és a néger úgy a német mint az amerikai nacionalisták felfogásában egy vonalon helyezkedik el. Megbízható értesülések szerint Amerikában a néger elleni faji harc tulnyomóan a szexuális védekezés talaján mozog: a néger érzéki disznónak tekintik, aki erőszakot követ el a fehér nőknél. A Rajnavidék színesek által történt megszállásáról Hitler a következőket írja:

„Már csak Franciaországban van — ma inkább mint valaha — bensőséges megegyezés a bőrzét irányító zsidók szándékai s a sovéniztikusnak beállított nemzet; államvezetés óhajai között. Már egyedül ebben felmérhetetlen veszedelem rejlik Németországra. Épp ebből az okból kifolyólag Franciaország a legfélelmetesebb ellenség volt és marad. Ez az elnégeresedésnek mindinkább áldozatul eső nép a zsidó világalom céljaihoz való kötöttségében lappangó veszedelem Európa fehér faj állományára. Az Európa szívében fekvő Rajnavidék négervérrel való elpestisézése ugyanúgy megfelel sovénizta ősellenségünk perverz-szadista bosszúszomjának, mint a zsidók ama jéghideg megfontolásának, hogy ezne az uton az európai kontinens elkorcsosítása a központban kezdetét vegye s a fehér faj alól az alacsonyabb rendű emberség beinfiálásával az önuralgó lét talaját kihuzza.“ (Mein Kampf, 704—705. o.)

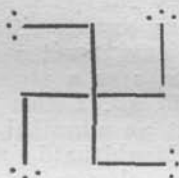
Energikusan gyakorolnunk kell magunkat abban, hogy pontosan megértsük azt, amit az ellenfél mond s nem elintézni azzal, hogy az

ostobaság vagy szélhámosság. Ennek az üldözési mániának ható elemének az érzelmi tartalmát jobban értjük, ha a néptest megmérgezésének elméletével együtt tekintjük. A kampós keresztnek is van az érzelmi élet mélyeinek felkavarására alkalmas érzelmi tartalma. Mindenesetre ez a tartalom egészen más, mint amire Hitler céloz.

Nemrégiben a kampós kereszt szimbólumot megtalálták a szemitáknál is, mégpedig a granadai Alhambra Myrtus udvarán. Herta Heinrich az Edd-Dikke-i zsinagóga romjai közt akadott rá a Gezeareth-tó melléki Kelet-Jordániában. Itt a következő a formája:¹

A kampós kereszt gyakran rutáival (négysegz) együtt fordul elő, az egyik a férfi, a másik a női principium szimbóluma. Percy Gardner megtalálta a görögöknél Hemera jelzéssel mint nap-szimbólumot, ami ismét a férfi principiumot jelenti.² Löwenthal leír egy 14. századbéli oltárterítőn előforduló kampós keresztet, (a Soest mezei Mária), ahol a kampós keresztet volva és kettős kereszt díszíti. Itt a kampós kereszt a viharos ég szimbólumaként szerepel, a ruta pedig mint a termékeny föld jelképe. Smigorski megtalálta a kampós keresztet az indiai Svastika-kereszt formájában mint négy irányú villámot három-három ponttal mindegyik nyíla körül, a következőkép:

Lichtenberg talált olyan kampós keresztet, ahol a három pont helyén fej szerepel. A kampós kereszt tehát eredetileg szexuális szimbólum, mely idők folyamán különböző jelentést vett föl, többek közt — később — a malomkereket is, mint a munka szimbóluma. Mivel pedig a munka és a nemiség az érzelmi hangsúlyozottságot illetően eredetileg ugyanazok voltak, érthető Bilman és Pengerot indogermán ősidőkből származó lelete, ahol a kampós kereszt a következő felirással szerepel: „Hála néked Föld, emberek anyja, növekedj Isten ölelésében, töltsd el gyümölcseid az embert hasznára.“

Itt a termékenységet az anya-föld nemi aktusa az isten-apával ábrázolja. Óindiai lexikografusoknál, Zelenin szerint úgy a kakas mint a kéjene neve svastikas (kampós kereszt).

Ha már most megegyezően megnézzük a felső sarokban rajzolt két kampós keresztet, úgy kiderül, hogy a kampós kereszt két egymásba fonódó emberi alak sematikus rajza. A baloldali kampós kereszt a nemi aktust fekvő, a másik álló helyzetben ábrázolja.

A kampós keresztnek ez a hatása az öntudatlan érzelmi életre természetesen nem ok, hanem csak erőteljes segédeszköz a fasiszta tömeg propaganda sikerében. Különböző koru, nemű és társadalmi helyzetű

személyekkel történt ellenőrző próbák igazolják, hogy csak igen kevesen nem ismerték a kampóskereszt értelmét; a legtöbben hosszabb szemlélet után előbb-utóbb kitalálják. Feltételezhető tehát, hogy ez a két egymásbafonódó alakot ábrázoló szimbólum a lelkiek mély, öntudatlan rétegére igen nagy ingerként gyakorol, s ez az inger annál erősebb minél kielégítetlenebb, s tudatosan vagy öntudatlanul szexuálisan vágyakozóbb a hatásának kitett. Ha ezenkívül még e szimbólumot a becsületesség és hűség jelvényeként prezentálják, úgy még a morális én tiltakozó törekvéseit is kiküszöböli s még hatékonyabb.

Wilhelm Reich

A PÁRISI UCCA. A Szajna partjai revolverek és gépfegyverek ropgásától, páncélautók száguldásától hangosak. Már Franciaországban is? Ha a polgári közvélemény rémületét minden tekintetben indokoltan tartjuk is, meglepetése és csodálkozása teljesen alaptalan. A párisi ucca tradíciója nem a béke, hanem a háború. Nem a csend, hanem az uccai harc. Franciaország a nagy forradalomtól a múlt század közepéig, par excellence a haladás és forradalom országának számított. Igaz, hogy ennek a forradalmiságnak hordozói a változó időkkel alaposan megváltoztak. A korszak elején a polgárság volt, a korszak végén azonban egyre inkább a „la classe la plus pauvre et la plus nombreuse”-ból kezdett kikerülni. A kispolgári demokrácia operettszereplése után pontot tett a 48-as júniusi barrikádharc. Páris következő megmozdulása 1871-ben már a negyedik rend törekvéseinek jegyében folyt le. Sok pátosszal, nekilendüléssel és „dicsőséges visszavonulással” volt teljes ez az idő. De olyan országban, melynek osztályai egy mozgalmas múlt ezer lelkesítő hagyományától és gátló ballasztjától terhesek, nem is lehet másként.

Az 1870–71-es „guerre victorieuse mais perdue” után, a gazdasági élet mélyében észrevétlenül, de annál alaposabban szántott a készülő új forradalom. Az elszenvedett csapások felrázták a francia kapitalizmust. Az európai küzdőteret Bismarcknak engedte át. Ő maga gyarmatok szerzésére vetette magát. Rövid néhány évtized alatt olyan tengerentúli birodalmat hódított, mely messze fölülmúlta az első császárság legnagyobb kiterjedését. Kibontakozott a francia imperializmus. Ezzel párhuzamosan fel nem tartóztathatóan nőttek meg azok az erők, melyek Franciaországot ismét a haladás előretolt nyugateurópai bástyájává tehetik.

Ennek a változásnak eleinte csak negatív oldalai mutatkoztak. A nagy francia bankok hatalmas szivattyukká lettek, melyek felgyüjtötték a kisemberek harisnyában összekuporgatott frankjait, erélyes tőkeexportot folytattak és öt világrészről szivattyúzták az extraprofitot a francia polgárság zsebeibe. A hódítóháborúk jórésze a Banque Imperial Ottomane, a Banque de Syrie és a Société Générale egyenes érdekeit szolgálta, melyek valamennyien a mindenható Banque de Paris et de Pays Bas ellenőrzése alatt állanak. A szivattyu pompásan működött. Az extraprofit részecskéi beszívárogtak a munkásosztály felsőbb rétegeibe is. A M. Brebis-k és Mabiche-ek nemcsak a polgárság, hanem a jobban szituált munkásság soraiban is az ebédelőtti apéritif meg az ebédutáni szerető jó megválasztásában látták az élet legfőbb értelmét és célját. Ismerték Franciaországban a nyo-

¹ Herta Heinrich: Hakenkreuz, Vierklee und Granatapfel. (Ztschrft. f. Sexualwissenschaft 1930. 43. o.) — ² Valamennyi felhozott adalékot illetőleg lásd John Löwenthal: Zur Hakenkreuzsymbolik. (Ztschrft. f. Sexualwissenschaft, 1930. 44. o.)